

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78 hallituksen esityksen johdosta laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain ja merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 6 päivänä lokakuuta 1992 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 205.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 17 päivänä marraskuuta 1992 lähettämän ed. Vistbackan ym. lakialoitteen n:o 43 laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta.

Hallitus ehdottaa, että vuoden 1993 alusta toteutettaisiin tuloverouudistus, jonka keskeisenä sisältönä on pääomatulojen verotuksen eriyttäminen ansiotulojen verottamisesta. Uudistuksen toteuttamista tarkoittavat lakiehdotukset sisältyvät hallituksen esityksiin n:ot 200—209. Valiokunta on käsitellyt nämä esitykset samanaikaisesti ja siten myös kuullut niistä asiantuntijoita samanaikaisesti. Lisäksi verouudistukseen liittyy myöhemmin erikseen annettu ennakkopöytäkirjalain muuttamista tarkoittava hallituksen esitys n:o 244, joka on käsitelty näistä esityksistä erillisinä.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä koskevan mietinnön valiokuntaa varten, kuullut asiantuntijat on luettu hallituksen esitystä n:o 200 koskevassa mietinnössä n:o 74.

Yhtiöveron hyvityksestä annetun lain keskeisenä ajatuksena on osakeyhtiö ja sen osakkaan verotuksen integrointi jaetun osingon osalta. Laki poisti osinkojen kahdenkertaisen verotuksen ja samalla turvasi yhdenkertaisen verotuksen. Tämä tapahtuu siten, että osakkeenomistaja saa vähentää verotuksessaan yhtiön osingosta maksaman veron.

Yhtiöveron hyvityksen määrän perusteena on nykyisin se, että yhteisöveroprosentti valtionverotuksessa on 19 ja keskimääräinen kunnallista kirkollisveroäyrin hinta yhteensä 17 penniä. Yhtiön tuloveron vähimmäismäärä ja yhtiöveron hyvityksen suuruus on tällöin 9/16 (36/64) osingon määrästä.

Käsiteltävänä olevaan verouudistukseen sisältyy ehdotus sekä yhteisöjen että pääomatulojen suhteellisen verokannan säätämisestä 25 prosentiksi. Yhtiöveron hyvityksestä annettuun lakiin

ehdotetaan tehtäväksi tästä aiheutuvat muutokset. Yhtiön tuloveron vähimmäismäärä ja yhtiöveron hyvitys olisi siten 1/3 osingosta.

Yhtiöveron hyvityksestä annettua lakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että veroylijäämien käyttöaikaa pidennetään nykyisestä viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen ja käyttöä rajoitetaan omistajanvaihdostilanteissa. Yhtiön vertailuveroon ehdotetaan luettavaksi myös ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten tuottamista osinkotuloista vieraassa valtiossa maksettu lähdevero.

Merenkulun veronhuojennuksista annetun lain mukaisia veronhuojennuksia ehdotetaan jatkettavaksi yhdellä vuodella.

Lakialoitteeseen n:o 43 sisältyvään lakiehdotukseen sisältyy lakialoitteesta n:o 41 aiheutuvat muutokset käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä seuraavin muutoksin.

Yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 12 §. Osingonsaajalla on oikeus yhtiöveron hyvitykseen, koska yhtiön katsotaan maksaneen veron osingonsaajan puolesta. Tuloveron vähimmäismäärää koskeva sääntely turvaa sen, että yhtiölle maksuunpannaan vähintään osingonsaajalle hyvitetävän määrän suuruinen vero. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmään ei kuitenkaan liity sääntelyä, joka turvaisi aina sen, että osinkoa maksava yhtiö myös suorittaa sille maksuunpannut verot.

Lain 12 §:n nojalla on mahdollista puuttua selviin väärinkäytöstilanteisiin. Osingonsaaja voi joutua vastuuseen yhtiön verosta, jos on ilmeistä, että osingonjaosta on päätetty olosuhteissa, joissa on ollut syytä olettaa, että yhtiö ei maksa verojaan. Lain 12 §:n sanamuoto kuitenkin edellyttää, että osinkoa jakava yhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin. Käytännössä tämä edellytys on estänyt selviin väärinkäytöstilanteisiin puuttumisen ajoissa, koska yhtiö ei ole vielä silloin asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, kun osingonsaaja saa hyvityksen.

Vuoden 1991 verotusta toimitettaessa on tullut ilmi runsaasti tapauksia, joissa osingot on

suunnitelmallisesti kanavoitu samaan intressipiiriin kuuluvalle tappiolliselle yhtiölle. Tappiollinen yhtiö saa hyvityksen veronpalautuksena, vaikka on selvää, että osinkoa jakava yhtiö ei tule suorittamaan veroaan. Osingonsaajan verovastuun toteuttaminen ei nykyisten säännösten perusteella onnistu, koska veronpalautus ehditään maksaa ennen kuin osinkoa jakava yhtiö saadaan haetuksi konkurssiin. Kun osinkoa jakava yhtiö on haettu konkurssiin, myös osingonsaaja on jo konkurssissa.

Tämän vuoksi lakia tulisi valiokunnan käsityksen mukaan muuttaa pikaisesti siten, että selviin väärinkäytöstilanteisiin voitaisiin puuttua ajoissa. Valiokunnan tarkoitus ei ole väljentää

edellytyksiä puuttua väärinkäytöksiin. Asiallisesti eräitä väärinkäytöstilanteita pyritään estämään hallituksen esitykseen sisältyvällä veroylijäämien siirtymistä omistajanvaihdoksissa rajoittavalla ehdotuksella. Valiokunnan ehdotuksessa on kysymys sen turvaamisesta, että selviin väärinkäytöksiin voidaan puuttua ajoissa.

Käsittelmänsä aloitteen suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja 1. lakiehdotus näin kuuluvana:

1.

Laki

yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhtiöveron hyvityksestä 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1232/88) 1 §:n 4 momentti, 2 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §, 12 §:n 1 momentti ja 14 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 4 momentti 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1165/90), 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 14 §:n 2 momentti 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1672/91) ja 8 §:n 2 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1192/89), sekä

lisätään 8 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 22 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla, uusi 3 ja 4 momentti, 12 §:ään *uusi* 3 momentti ja 14 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla, uusi 4 momentti, seuraavasti:

1, 2, 4 ja 6—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 §

Osingonsaaja vastaa osingonjaon perusteena olevalta verovuodelta yhtiölle määräytyistä veroista ja niiden ennakoista saamaansa yhtiöveron hyvitystä vastaavalla määrällä, jos on ilmeistä, että osingonjaosta on päätetty olosuhteissa, joissa on ollut syytä olettaa, että yhtiö ei maksa verojaan.

Jos osingonsaajana on tuloverolain 3 §:ssä tarkoitettu yhteisö, voidaan yhtiöveron hyvitykseen perustuvaa ennakonpalautuksen maksamista, sen käyttämistä maksamatta olevan määrän lyhentämiseen sekä kuitaamista lykätä siihen asti, kun osinkoa jakanut yhtiö on maksanut osingonjaon

perusteena olevalta verovuodelta sille määrätyt verot tai 2 momentissa tarkoitettu maksuunpanon oikaisu on toteutettu, jos on ilmeistä, että osingonjaosta on päätetty 1 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa. (Uusi)

14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa. Lain 12 §:ää sovelletaan kuitenkin lain voimaantulopäivästä alkaen ja lain 7 §:ssä tarkoitettuun vertailuveroon ei (poist.) lueta yhtiölle verotuslain 72 §:n 2—4 momentin perusteella määrättävää tuloveroa.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 43 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Lahti-Nuuttila, Louvo,

Luukkainen, Malm, Ryytänen, Savolainen, Tiuri, Turunen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Apukka, Backman, Lahtinen, Linnainmaa, Peltari ja Savela.

Vastalause

Suurten osinkojen verotus kevenee tällä esityksellä. Valiokunnan enemmistö on hyväksynyt hallituksen esityksen. Hallituksen esitys merkitsee sitä, että yhtiön maksaessa osakkaalle esimerkiksi 100 000 markkaa osinkoa osakas saisi vastedes verojen jälkeen 75 000 markkaa, kun nykyjärjestelmässä osakas saa verojen jälkeen 50 000 markkaa (jos osakkaan marginaaliveroprosentti on 50 %) tai vähemmän (jos marginaaliveroprosentti on suurempi).

Veron tällainen keveneminen on huomattava, mutta se on juuri osa hallituksen pääomatulojen verotuksen uudistamista, jossa pääomatulojen verotusta kevennetään. Katsomme, että järjestelmää tulisi tarkistaa.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Asko Apukka
Tuulikki Hämäläinen

Juhani Vähäkangas
Pentti Lahti-Nuuttila
Jouni Backman

Matti Luttinen
Lea Savolainen

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että mietinnön perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta toteaa, että nykyjärjestelmään verrattuna osinkotulojen verotus lievenee merkittävästi, kun osakas saa lukea hyödykseen yhtiön maksaman veron niin, ettei osakkaalle enää tule tämän jälkeen maksettavaa veroa lainkaan, ja edellyttää hallituksen pikaisesti valmistelevan sellaisen uuden esityksen, jossa osingon saajat pannaan maksamaan veroa.”

